

ALEKSANDRAS MERKELIS

BIBLIOGRAFIJOS RODYKLĖ

**ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA
INFORMACIJOS IR KRAŠTOTYROS SKYRIUS**

ALEKSANDRAS MERKELIS

BIBLIOGRAFIJOS RODYKLĖ

ŠIAULIAI 2002

Aleksandras Merkelis: [literatūros istorikas]: bibliografijos rodyklė/sudarė Rita Nesavaitė. – Šiaulių rajono savivaldybės viešoji biblioteka, 2002. – 18 p.

Aleksandras Merkelis

Bibliografijos rodyklė

Sudarė R. Nesavaitė
Redagavo B. Litevkienė

PRATARMĖ

Aleksandras Merkelis – žymus literatūros istorikas, publicistas, bibliografas.

Svarbiausi jo darbai: monografijos *Juozas Tumas Vaižgantas, Didysis varpininkas Vincas Kudirka, Antanas Smetona* – reikšminga lietuvių kultūros palikimo dalis.

Julius Būtėnas savo prisiminimuose rašė, kad Aleksandras Merkelis buvo darbštus literatas, publicistas. Pasireiškė kaip gabus, kruopštus istoriografas, daug nusipelnęs prieškaryje ilgą laiką valdžioje buvusiai tautininkų partijai.

A. Merkelis daug rašė kultūros temomis. Pasitraukęs į Vakarus eilę metų bendradarbiavo išeivių spaudoje.

Bibliografijos rodyklėje suregistruoti Aleksandro Merkelio svarbiausi darbai, straipsniai spaudoje, pateikiama literatūra apie jo gyvenimą ir kūrybą. Rodyklės pradžioje skaitytojams pateikiama trumpa A. Merkelio gyvenimo ir kūrybos apžvalga. Ruošiant darbą, naudotasi leidiniais: J. Būtėnas. *Lietuvos žurnalistai*. (V., 1991), *Tauta ir mes* (Šiauliai, 1990), A. Merkelis *Juozas Tumas Vaižgantas*.

(1989), bibliografinė rodykle *Užmiršti vardai*, parengta Šiaulių rajono viešosios bibliotekos Informacijos ir kraštotyros skyriuje, *JAV lietuviai* (T. 1, V., 1998), *Lietuvių literatūros enciklopedija* (V., 2001).

Pirmajame bibliografijos skyriuje *A. Merkelio kūryba* užregistruoti svarbiausi literatūros tyrinėtojo darbai, toliau užregistruoti A. Merkelio straipsniai spaudoje, rinkiniuose, scenos veiklai. Antrajame rodyklės skyriuje – pateikiama literatūra apie Aleksandro Merkelio gyvenimą ir kūrybą. Bibliografijos pabaigoje pridedamos svarbiausios A. Merkelio gyvenimo ir kūrybos datos.

Bibliografijos rodyklė *Aleksandras Merkelis* sudaryta literatūros tyrinėtojo, visuomenės veikėjo 95-osioms gimimo metinėms paminėti ir skiriama, visiems, norintiems susipažinti su žymaus kraštiečio A. Merkelio kūryba, svarbiausiais jo gyvenimo ir visuomeninės veiklos faktais.

TRUMPA ALEKSANDRO MERKELIO GYVENIMO IR KURYBOS APZVALGA

Kultūra-tautos laisvės raktas.

A.Merkelis

Gimė 1907 I 24 Mikaičiuose (Šiaulių r.). 1925 m. baigė Šiaulių gimnaziją. 1925–32 LU/VDU studijavo lietuvių bei rusų literatūras ir pedagogiką. 1924 su kitais įsteigė studentų žemaičių korporaciją *Samogitia*. 1927–31 mokytojavo Kauno *Aušros* berniukų gimnazijoje, dėstė Šiaulių mokytojų seminarijoje. Aktyviai dalyvavo tautininkų, jaunaliuvių veikloje. Nuo 1924 bendradarbiavo periodinėje spaudoje, rašė daugiausia kultūros temomis, dirbo žurnalisto darbu. Redagavo dienraščio *Ateitis* kultūros skyrių, buvo spaudos bendrovės *Pažanga* sekretorius, *Jaunaliuvių vadovo* redaktorius, dirbo Eltos vidaus informacijos skyriuje, dienraščio *Lietuvos aidas* vyriausiu redaktoriumi. 1938 – 1939 Lietuvos prezidento A.Smetonos asmens sekretorius.

Sudarė L. Giros (1929), vaižgantikos (1931) bibliografijas, išleido studiją apie S. Daukantą ir M. Valančių *Du garsingieji žemaičiai* (1931), knygas *Jaunoji Lietuva* (1932), *Antano Smetonos tautinės ideologijos bruožai* (1937), *Antanas Smetona – Nepriklausomos Lietuvos kūrėjas ir vadas* (1938).

Svarbiausias A. Merkelio darbas – monografija *Juozas Tumas-Vaižgantas* (1934), kurioje dokumentinis pagrindas derinamas su beletrizuotu dėstymu, primenančiu paties Vaižganto biografines apybraižas. Dar parašė dramos veikalėlių mėgėjų scenai ir radijui.

Rinko medžiagą apie bolševikų terorą Lietuvoje, suorganizavo Raudonojo Teroro muziejų. Parašė didžiulį veikalą apie okupaciją, pagrįstą dokumentais. 1944 rankraštį pasiuntė į Švediją, vėliau į JAV. 1944 pasitraukė į Vokietiją. Čia aktyviai reiškėsi periodinėje spaudoje, redagavo lietuvių stovyklų leidinius *Radijo žinios*, *Lietuvių žinios*, *Mūsų viltis*, *Lietuvių tremtinių žinios*. 1946 su kitais atkūrė Lietuvos žurnalistų sąjungą, buvo jos valdybos narys, vėliau pirmininkas. Suredagavo jubiliejinę knygelę *Vydūnas* (1948 Detmolde). 1949 emigravo į JAV. Dirbo *Vienybės* redakcijoje. Bendradarbiavo išeivių spaudoje, daugelį leidinių organizavo ir redagavo. Parašė monografijas *Antanas Smetona: Jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla* (1964), *Didysis varpininkas Vincas Kudirka* (1989), nebaigta liko monografija apie Vydūną.

Priklausė Lietuvos rašytojų sąjungai. Per visą gyvenimą liko ištikimas tautininkams. Parašė daug straipsnių įvairių lietuvių veikėjų sukaktuvių progomis. Vartojo slapyvardžius A. Dangerutis ir A. Mikaitis.

Mirė 1994 sausio 11 Niujorke (JAV). Gegužės mėnesį Kauno Petrašiūnų kapinėse palaidota urna su literatūros tyrinėtojo, visuomenės veikėjo A. Merkelio palaikais.

Aleksandras Merkelis – žymus XX a. literatūros istorikas, publicistas, bibliografas, kruopščiu ir nuosekliu darbu prisidėjęs prie lietuvių dvasinės kultūros puoselėjimo.

I. ALEKSANDRO MERKELIO KŪRYBA

1. DARBAI

- 1. Antanas Smetona:** Jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla. – New York, 1964. – 740p.; **Antanas Smetona:** jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla / – 2-asis leid. – Vilnius: Petro ofsetas: Vyčio paramos fondas, 2017 (Vilnius: Petro ofsetas).
- 2. Antanas Smetona – Nepriklausomos Lietuvos kūrėjas ir vadas.** – Kaunas, 1938.
- 3. Antano Smetonos tautinės ideologijos bruožai.** – Kaunas, 1937.
- 4. Didysis varpininkas Vincas Kudirka.** – Chicago, 1989. – 416p.
- 5. Du garsingieji žemaičiai** (S. Daukantas ir vyskupas M. Valančius). – Kaunas, 1931.
- 6. Jaunoji Lietuva, L. T. S.** Jaunosios Lietuvos siekimai, idėjos, vadai. – Kaunas, 1932. – 256p.
- 7. Juozas Tumas-Vaižgantas.** – Kaunas, 1934. – 398p.; Chicago, 1955; Vilnius, 1989.
- 8. Vaikų auklėjimo pagrindai.** – Kaunas, 1930.
- 9. Vydūnas, 80 metų sukakčiai.** – Hanau, 1950.
- 10. Vydūnas, žmogus ir kūrėjas:** [monografija rankraštyje].

2. SCENOS VEIKALAI

11. **Jaunimėlis** [1958, kaimo buities operetinis vaizdelis išpildytas Operetės choro, Brooklyn, N. Y.].
12. **Lietuviško žodžio laisvintojas** // Jaunoji karta. – 1939.
13. **Lietuviškos vestuvės** // Jaunoji karta. – 1939.
14. **Vestuvės be piršlybų** [1949 *Dainavos* ansamblio išpildytas Hanau stovykloje].

3. STRAIPSNIAI SPAUDOJE IR RINKINIUOSE

15. **Didysai kovotojas** [apie arkivyskupą P. Karevičių] // Mūsų Vilnius. – 1936, Nr. 22.
16. **Jaunoji Lietuva** // Jaunoji karta. – 1932, Nr. 13, p. 256–263.
17. **Jaunosios Lietuvos dainius** // Jaunoji karta. – 1937, Nr. 26, p. 537–538.
18. **Kultūra – tautos gyvastingumo laidas** // Tauta ir mes. – Šiauliai, 1990, p. 21–22.
19. **Kur ir kaip bolševikai žudė ir kankino lietuvius** // Lietuvių archyvas. – Kaunas, 1942. – T. 3, p. 74–103.
20. **Gabrielius Landsbergis** // Vairas. – 1936, Nr. 10.
21. **Lemtingasis posėdis prezidentūroje: 1940m. įvykiai A. Smetonos biografų žvilgsniu** // Tiesa. – 1989, saus. 13–15.
22. **Lietuviai kariai bolševikų teisme** // Lietuvių archyvas. – Vilnius, 1943. – T. 4, p. 47–91.
23. **Lietuvos kelias į Nepriklausomybę** // Kardas. – 1998, Nr. 1–2, p. 3–8.
24. **Lietuvos keliu: Trys epizodai iš Vinco Kudirkos jaunystės** // Lietuvių dienos. – 1989, Nr. 2, p. 5–7.

25. **Maironis – Lietuvos atgimimo dainius** // Mūsų kraštas. – 1937, Nr. 27, p. 4, 11.
26. **Donatas Malinauskas** // Lietuvos aidas. – 1938.
27. **Masinis lietuvių išvežimas į SSSR** // Lietuvių archyvas. Bolševizmo metai. – Kaunas, 1942. – T. 2, p. 15–50.
28. **Milžinas niūraus veido** // Balys Sruoga mūsų atsiminimuose. Chicago, 1974, p. 329–330.
29. **Mintaujos gimnazijos lietuvių mokinių kova dėl gimtosios kalbos** // Tautos mokykla. – 1936, Nr. 19.
30. **Kun. Vladas Mironas**: [apie visuomenės ir kultūros veikėją, 1880 – 1954] // Taurosta. – 1989, liep. 13, p. 7.
31. **Mūsų tautinė vėliava** // Lietuvos aidas. – 1936, Nr. 523.
32. **Stanislovas Narutavičius (1862–1932); Saliamonas Banaitis (1866–1933)**: [apie Lietuvos nepriklausomybės skelbėjus] // Taurosta. – 1989, rugs. 22; spal. 7.
33. **Kipras Petrauskas** // Jaunoji karta. – 1936, Nr. 51.
34. **Rusiškai nesimelsim** // Lietuvos aidas. – 1936, Nr. 388–392.
35. **A. Smetona – tautinės ideologijos kūrėjas** // Jaunlietuvių vadovas. – 1936, Nr. 1.
36. **Su viltimi „Viltyje“**: [apie A. Smetonos ir Vaižganto įsteigtą laikraštį, 1907 – 1915m. Vilniuje] // Gimtasis žodis. – 1989, Nr. 8, p. 12–15.
37. **Vladas Putvys-Putvinskis** // Darbininkų balsas. – 1989, rugp. 16, p. 5.
38. **Smetona Antanas** // Lietuvių enciklopedija. – Boston, 1963. – T. 28, p. 175.
39. **Tremtinio dalia** // Europos lietuvis. – 1964, kovo 31, Nr. 14; liep. 7, Nr. 27.
40. **Trys nespausdinti Maironio eilėraščiai** // Lietuvos aidas. – 1936, liep. 4, p. 5.

- 41. Trisdešimt devintieji...:** [ištr. iš kn. *Antanas Smetona*] // Leninietis. – 1989, rugp. 22.
- 42. Vilnius Maironio kūryboje** // Mūsų Vilnius. – 1937, Nr. 12, p. 205–206.
- 43. Vilnius Vaižganto publicistikoje** // Jaunoji Lietuva. – 1936, Nr. 12.
- 44. Vydūno jaunystė** // Jaunoji Lietuva. – 1936, Nr. 1.
- 45. Vytautas Didysis Maironio kūryboje** // Vairas. – 1930, Nr.11, p. 149.

II. LITERATŪRA APIE A. MERKELĮ IR JO KŪRYBĄ

1. BENDRO POBŪDŽIO MEDŽIAGA

- 46. Atlantas V.** Lietuvių žurnalistų sąjungos istorinė apžvalga: [i lietuvių Žurnalistų sąj. valdybą Vokietijoje išrinktas A. Merkelis (1946 – 1947)] //Žurnalistika. – Kn. 16 (1990), p. 48 – 49; 62–67.
- 47. Aničas J.** Petras Vileišis: [A. Merkelis – p. 13, 246]. – Vilnius, 1993.
- 48. Asmenų archyvai:** Liudas Gira: [Korespondencija. Siuntėjai: A. Merkelis] //Asmenų archyvai. – Vilnius, 1989, p. 53–56.
- 49. Bibliografinė kronika:** [trumpos žinios apie A. Merkelį, jo kūrybą] //Vanagas V. Lietuvių rašytojų sąvadas. – Vilnius, 1987, p. 226.
- 50. Bražas V.** Aleksandras Merkelis ir Vydūnas //Laikas. – 1995, rugp. 2.
- 51. Budzinskas A.** Šakyna: [Mikaičiuose gimė A. Merkelis] // Šiaulių kraštas. – 1991, rugp. 2.
- 52. Didžiojo varpininko monografijos sutiktuvės:** [recenzija]. – Rec. Kn.: Didysis varpininkas Vincas

Kudirka: Jo asmuo ir gyvento laikotarpio paveikslas A. Merkelis. Chicago, 1989 // Draugas. – (Chicago) 1990, vas. 10, p. 3.

53. Eidintas A. Lietuvos Respublikos prezidentai: [min. A. Merkelis]. – Kaunas, 1991, p. 184–191.

54. Eidintas A. Antanas Smetona: [A. Merkelis min., p. 6–10, 18, 25, 27 ir kt.]. – Vilnius, 1990.

55. Gerutis A. Dr. Jurgis Šaulys: [min. A. Merkelis] // Varpas. – 1984, Nr. 19, p. 63–81.

56. Grumadaitė R., Eidintas A. Štrichai paskutinio prezidento portretui: [min. A. Merkelio monografija apie A. Smetoną] // Tiesa. –1990, geg. 11.

57. Kalendoriaus lapeliai: [1907 I 24 (11) Mikaičiuose g. A. Merkelis] // Laikas. – 1992, saus. 4.

58. Karmalavičius R. Sofija Čiurlionienė – Kymantaitė: [A. Merkelis p. 24,41]. – Vilnius, 1992.

59. Kelionė į nežinią: [min. A. Merkelis] // Sakalauskas T. Kelionė. – Vilnius, 1991, p. 66–128.

60. Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės verpetuose: [min A. Merkelis] // Būtėnas J. Gyvenusi kitiems. – K., 1993, p. 99–105.

61. Krasnovas A. Žodis trečiajam leidimui: [apie kn. *Juozas Tumas Vaižgantas* autorių A. Merkeį, p. 9–10] // Merkelis, Aleksandras. Juozas Tumas – Vaižgantas. – Vilnius, 1989.

62. Kučys A. Vincas Kudirka A. Merkelio veikale // Varpas.– Chicago, 1990, Nr. 25, p. 176–183.

63. Laurinavičius Č. Pasvarstymai naujųjų laikų Lietuvos pažinimo klausimu: [min. A. Merkelis] // Lietuvių atgimimo istorijos studijos. – Vilnius, 1991. – T. 3, p. 271–289.

64. Laurušas J. Merkelis Aleksandras: [1907 01 24 Mikaičiuose (Šiaulių r.) – 1994 01 11 Niujorke; literatūros istorikas,

publicistas, bibliografas] // Lietuvių literatūros enciklopedija. – Vilnius, 2001, p. 323.

65. Lietuvninkaitė N. Juozo Tumo – Vaižganto biblioteka: [išnašose: Merkelis A. Juozas Tumas – Vaižgantas. – K., 1934] // Knygotyra. – Vilnius, 1990. – T. 16 (33), sąs. 1, p. 49–57.

66. „Lietuvos aido“ žurnalistai: [LA vyr. redaktorius buvo A. Merkelis] // Būtėnas J. Lietuvos žurnalistai. – Vilnius, 1991, p. 126.

67. Lietuvos Respublikos prezidentai: [A. Merkelis min. p. 32, 86–87, 94, 105]. – Vilnius, 1997.

68. Lietuvos socialdemokratija: [min. A. Smetonos biografas A. Merkelis] // Varpas. – 1986, Nr. 21, p. 114–120.

69. Lūžiai iki sukilimo: [min. A. Merkelio knyga apie A. Smetoną] // Brazaitis J. Vienų vieni. – Vilnius, 1990, p. 26–71.

70. Merkelis Aleksandras (1907 I 24 Mikaičiuose (Šiaulių aps.) – 1994 I 11 Niujorke; palaidotas Kaune) // JAV lietuviai: Biografijų žinynas. – Vilnius, 1998, p. 662–663.

71. Merkelis Aleksandras [1907 Mikaičiuose (Šiaulių r.)] // Lietuviškoji tarybinė enciklopedija. – Vilnius, 1981. – T. 7, p. 415.

72. Merkelis Aleksandras [g. 1907 Mikaičiuose (Šiaulių r.), literatas, visuomenės veikėjas] // TLE. – Vilnius, 1987. – T. 3, p. 52.

73. Merkelis Aleksandras (g. 1907 Mikaičių k, Šiaulių aps., žurnalistas, rašytojas) // Lietuvių enciklopedija. – Boston (JAV), 1959. – T. 18, p. 246–247.

74. Aleksandras Merkelis: [apie iševijoje gyvenantį rašytoją A. Merkeli vieną ryškesnių Vydūno biografų, 1988 11 05 išrinktą Vydūno Draugijos Garbės nariu] // Ramuva. – 1990, p. 19.

75. Merkelis A. Didysis varpininkas Vincas Kudirka: (kn. nurod. A. Merkelio veikalų bibliografija, trumpa biografija]. – Vilnius, 1989. – 419 p.

76. Mirė lietuviškos spaudos veteranas: [A. Merkelis] // Lietuvos rytas. – 1994, saus. 15.

77. Mūsų kalendorius: [A. Merkelis] // Gimtinė. – 1992, saus. 1–31 (Nr.1).

- 78. Nekrašienė V.** Antanas Smetona. Asmeninio gyvenimo puslapiai: [min. A. Merkelio monografija *Antanas Smetona*] // Pozicija. – 1990, kovo 14.
- 79. Ne lipkit ant kulnų:** [rašoma apie A. Merkelio knygą *Juozas Tumas Vaižgantas*] // Aistis J. Milfordo gatvės elegijos ir kt. – Vilnius, 1991, p. 38–44.
- 80. Nepriklausomoje Lietuvoje:** [min., kad Lietuvių tautininkų sąjungos laikraštį *Lietuvos aidas* redagavo A. Merkelis] // Urbonas V. Lietuvių periodinė spauda. – Vilnius, 1995, p. 69–108.
- 81. Netekome Aleksandro Merkelio:** [nekrologas; A. Merkelis – lietuviškos spaudos veteranas, literatūros kritikas, politinis veikėjas, g. 1907 I 24 Mikaičių k., Šiaulių r.–m. 1994-01-11.] // Tiesa. – 1994, saus. 15.
- 82. Planai užvaldyti Lietuvą:** [min. A. Merkelis] // Yla S. Jurgis Matulaitis. – Vilnius, 1993, p. 92–93.
- 83. Prezidento sekretorius:** [apie A. Merkelį] // Šiaulių krašto kalendorius 1992m. – Šiauliai, 1992, p. 7.
- 84. Puzinas J.** Profesorius medicinos daktaras Petras Avižonis: [min. A. Merkelis]. – Chicago, 1979.
- 85. Sausis:** [saus. 24 – 85 metai, kai Mikaičiuose gimė literatūros tyrinėtojas, žurnalistas A. Merkelis] // Šiaulių krašto kalendorius 1992 m. – Šiauliai, 1992, p. 4.
- 86. Škirpa K.** Lietuvos nepriklausomybės sutemos (1938–1940): Atsiminimai ir dokumentai.: [Merkelis A., prezidento A. Smetonos asmens sekretorius, p. 51, 177, 191, 207 ir kt.] – Vilnius, 1996.

- 87. Švoba J.** Seiminė ir prezidentinė Lietuva: Istorinė apybraiža: [Merkelis Aleksandras – p. 100, 121, 140, 152 ir kt.]. – Vilnius, 1990.
- 88. Tėvynės sargyboje:** [min. žurnalistas ir literatūros tyrinėtojas A. Merkelis] // Valstiečių kalendorius 1994. – Vilnius, 1994, p. 77.
- 89. Tylos minutė:** [1994 saus. pradž. Niujorke mirė literatūros kritikas ir žurnalistas A. Merkelis, g. 1907 saus. 24 (11) Mikaičių k., Šiaulių r.] // Veidas. – 1994, Nr. 5, p. 28.
- 90. Trumpa V.** Graži monografija apie didįjį varpininką: [recenzija]. Rec. kn.: Didysis varpininkas Vincas Kudirka, A. Merkelis. Chicago, 1989 // Akiračiai (Chicago). – 1990, Nr. 6, p. 416.
- 91. 1992 metais sukanka:** Sausis: [85 metai, kai Mikaičiuose gimė (1907) A. Merkelis, literatūros tyrinėtojas, žurnalistas] // Kultūros barai. – 1991, Nr. 12, p. 65.
- 92. Vaitiekūnienė A.** Dvejopas sugrižimas: [recenzija]. – Rec. kn.: Juozas Tumas Vaižgantas: monografija, A. Merkelis. Vilnius: Vaga, 1989 // Knygnešys. – 1990, Nr. 1, p. 18.
- 93. Vanagas V.** Aleksandro Merkelio sukakčiai: [sukanka 90 metų, kai gimė A. Merkelis, spaudos darbuotojas, publicistas, biografas] // Metai. – 1997, Nr. 1, p. 153–154.
- 94. Vanagas V.** Lietuvių rašytojų sąvadas: [A. Merkelis, 1907 01 24 Mikaičiuose (Šiaulių r.), literatūros tyrinėtojas. 1944 pasitraukė iš Lietuvos, gyveno JAV. Mirė 1994 Niujorke, palaidotas Kaune]. – Vilnius, 1996, p. 261–262.
- 95. Vydūnas.** Vydūno laišakai A. Merkeliui: [apie 1948 rašytą autobiograf., Su V. Kaltenio, L. Kudirkienės prier.] // Tiesa. – 1991, spal. 11, 12.
- 96. Visą gyvenimą su plunksna rankoj:** [A. Merkelis, lietuvių spaudos kūrėjas, prieškarinio Lietuvos aidos vyr. redaktorius, nekrologas] // Lietuvos aidas. – 1994, saus. 15.
- 97. Vitkūnas V.** A. Smetonos sukakčiai: [min. A. Merkelis] // Diena. – 1994, rugp. 23.

99. Vitkus J. Kodėl nuo Prahos iki Daugėlių ir visą gyvenimą sekėsi inžinieriui V. Kaveckui // *Leninietis*. – 1989, lapkr. 11.

100. Vorutos kalendorius: Rugsėjo mėn.: [min. A. Merkelis, 1939 bal. – lapkr. mėn. redagavęs *Lietuvos aidą*] // *Voruta*. – 1996, rugs. 1–6.

101. Žukas V. Lietuvių knygotyros bruožai: [A. Merkelis – p. 194, 199, 207, 208]. – Vilnius, 1989.

2. A. MERKELIO ATMINIMO ĮAMŽINIMAS

102. Grigonytė D. Dvi netektys. Du sugrįžimai: [į Lietuvą pervežti rašytojo, visuomenės veikėjo A. Merkelio palaikai] // *Ūkininko patarėjas*. – 1994, geg. 13.

103. Jockus A. Sugrįžo Aleksandro Merkelio palaikai // *Lietuvos rytas*. – 1994, geg. 13.

104. Liūdnas sugrįžimas: [į Vilnių atskraidinti garsaus literatūros tyrinėtojo, žurnalisto, visuomenės veikėjo A. Merkelio palaikai] // *Respublika*. – 1994, geg. 5.

105. A. Merkelio palaikai atsigulė į Lietuvos žemę: [Kauno Petrašiūnų kapinėse palaidota urna su literatūros tyrinėtojo, visuomenės veikėjo A. Merkelio palaikais] // *Lietuvos rytas*. – 1994, geg. 6.

106. A. Merkelio palaikai pargabenti į Lietuvą // *Tiesa*. – 1994, geg. 5.

107. Aleksandras Merkelis: [Petrašiūnų kapinėse, Kaune palaidota urna su kraštiečio Aleksandro Merkelio palaikais, atvežta iš JAV] // *Laikas*. – 1994, geg. 7.

108. Pelenų žiupsnelyje – šviesus, laisvas ir didelis: [Kauno Petrašiūnų kapinių žemė amžinam poilsiui priglaudė žurnalisto, rašytojo Aleksandro Merkelio palaikus] // *Lietuvos aidas*. – 1994, geg. 6.

109. Rašydamas apie kitus, didelį savo gyvenimą parašė: [amžinai ilsėtis į Lietuvą sugrįžta lietuvių spaudos kūrėjas, įžymių kultūros žmonių biografas, prieskario *Lietuvos aidos* redaktorius A. Merkelis] // Lietuvos aidas. – 1994, geg. 4.

110. Šniukas D. Aleksandro Merkelio sugrįžimas: [į Vilnių iš JAV atvežti žurnalisto, mokslininko, visuomenės veikėjo A. Merkelio palaikai] // Tiesa. – 1994, geg. 4.

111. Vaitiekūnienė A. Skaudus sugrįžimas: [A. Merkelio palaikų perlaidojimas] // Metai. – 1994, Nr. 7, p. 156–157.

Papildymai

112. Merkelis, Aleksandras. Tremtinio dalia: [autorius prisiminimai apie tarpukario Lietuvos politinį ir visuomeninį gyvenimą. – Iliustr. – // Lietuvos aidas. – 2007, vas. 20 – geg. 17.

113. Merkelis, Aleksandras. Vaižgantas ir knyga // XXVII knygos mėgėjų metraštis. – Kaunas: V. Staniulio knygynas, 2004 – [T.] 2, p. 9-18.

114. Riškus, Vaidutis. Aleksandras Merkelis ir jo protėviai. – Bibliogr. išnašose. - Str. taip pat: Biografija ir darbai ; Priedas : A. Merkelio išleistos knygos; A. Merkelio giminės šaknys // Gruzdžiai. – Vilnius: Versmė, 2009-2010. - D. 2, p. 996-1005.

115. Mokslų akademijoje bus pristatyta neeilinė knyga – A. Merkelio monografija „Antanas Smetona“ [žiūrėta 2018-07-23]. Internetinė prieiga: // <http://alkas.lt/2017/10/16/mokslu-akademijoje-bus-pristatyta-neeiline-knyga-a-merkeli-monografija-antanas-smetona/>

116. Aleksandras Merkelis. Juozas Tumas Vaižgantas: [naujos knygos] [žiūrėta 2018-07-23]. Internetinė prieiga: // <https://www.rasyk.lt/knygos/juozas-tumas-vaizgantas/894.html>

PAGRINDINĖS GYVENIMO IR KŪRYBOS DATOS

1907 m. sausio 24 d. Aleksandras Merkelis gimė Mikaičiuose, Šiaulių rajone.

1925-1932 m. LU/VDU studijavo lietuvių bei rusų literatūras ir pedagogiką.

1927–1931 m. mokytojavo Kauno *Aušros* berniukų gimnazijoje

1929–1931 m. dėstė Šiaulių mokytojų seminarijoje.

1949 m. sudarė L. Giros bibliografiją.

1931m. dirbo žurnalisto darbą. Išleido apybraižą *Du garsingieji žemaičiai*. Sudarė *vaižgantikos* bibliografiją.

1932 m. išleido knygą *Jaunoji Lietuva*.

1949 m. išleido monografiją *Juozas Tumas Vaižgantas*.

1934–1944 m. redagavo dienraščio *Ateitis* kultūros skyrių.

1936 m. spaudos bendrovės *Pažanga* sekretorius.

1936–1940 m. *Jaunlietuvių vadovo* redaktorius.

1937 m. dirbo *Eltos* vidaus informacijos skyriuje. Išleido knygą *Antano Smetonos tautinės ideologijos bruožai*.

1938–1939 m. Lietuvos Respublikos Prezidento Antano Smetonos asmens sekretorius. Parašė monografiją

Antanas Smetona – Nepriklausomos Lietuvos kūrėjas ir vadas.

1949 m. *Lietuvos aido* vakarinės laidos redaktorius.

1941–1942 m. parengė dokumentinį veikalą apie bolševikų terorą Lietuvoje.

1949 m. pasitraukė į Vokietiją.

1949 m. su kitais atkūrė Lietuvos žurnalistų sąjungą, buvo jos valdybos narys, vicepirmininkas.

1947–1949 m. žurnalistų sąjungos pirmininkas.

1949 m. persikėlė į JAV. Dirbo *Vienybės* redakcijoje.

1964 m. parašė monografiją *Antanas Smetona*.

1989 m. parašė monografiją *Didysis varpininkas Vincas Kudirka*.

Vilniuje išleista monografija *Juozas Tumas Vaižgantas*.

1994 m. sausio 11 Aleksandras Merkelis mirė Niujorke.

gegužės mėn. Kauno Petrašiūnų kapinėse palaidota urna su literatūros tyrinėtojo visuomenės veikėjo A. Merkelio palaikais.

TURINYS

Pratarmė.

Trumpa Aleksandro Merkelio gyvenimo ir kūrybos apžvalga.

Aleksandro Merkelio kūryba.

1. Darbai.

2. Scenos veikalai.

3. Straipsniai spaudoje ir rinkiniuose.

II. Literatūra apie A. Merkelį ir jo kūrybą.

1. Bendro pobūdžio medžiaga.

2. A. Merkelio atminimo įamžinimas.

Pagrindinės gyvenimo ir kūrybos datos.